

Değerli meslektaşlarım,

Dergimizin bu sayısını geçtiğimiz yıl kaybettiğimiz değerli hocamız Prof. Dr. Altan Onat'ın ülkemize kazandırdığı Türk Kardiyoloji Derneği Arşivi dergisinin ellinci yılını doldurması onuruna hazırladık. Daha önce kardiyovasküler risk faktörleri ile ilgili ülkemizde geniş ölçekli çalışma yokken Prof. Dr. Altan Onat'ın başlattığı ve yıllarca yılmadan yürüttüğü TEKHARF çalışmaları ülkemizdeki kardiyovasküler risk faktörlerini tanımlamak açısından öncü olmuştur. TEKHARF çalışmaları daha sonra yapılan birçok çalışmaya da ışık tutmuştur. Genç araştırmacıları bu konuya yönlendirmiş ve koruyucu kardiyolojinin ülkemizde ön plana çıkmasını sağlamıştır. Bu sayıda TEKHARF çalışması ile ilgili bölümü yazmasını hayal ettiğimiz Prof. Dr. Altan Onat hocamızı rahmetle anıyoruz.

Kalp damar hastalıkları birçok dünya ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de en önde gelen erişkin ölüm nedenidir. Türkiye'de genç nüfus yapısına karşın ölümlerin yüksek oranda görülmesi, önümüzdeki yıllarda nüfusun yaşlanması ile birlikte durumun daha da kötüye gideceğini işaret etmektedir. Kalp damar hastalıklarına yol açan risk faktörleri günümüzde gayet iyi tanımlanmıştır. Kardiyovasküler hastalıklar; yüksek kan basıncı, yüksek kolesterol, diyabet, sigara ve obezite gibi önlenilebilir veya tedavi edilebilir risk faktörleri nedeniyle ortaya çıkar. Ayrıca, yaşam biçimi, sosyoekonomik ve çevresel değişkenler de hastalığın ortaya çıkmasında önemlidir. Bu risk faktörlerinin kontrolü ile kalp damar hastalıklarının azaltılabileceği yönünde güçlü kanıtlar vardır. Ayrıca Finlandiya gibi bazı Avrupa ülkelerinde sadece sigara kullanımı, kan basıncı ve kolesterol kontrolüyle kalp damar hastalıklarına bağlı ölümlerin önemli ölçüde azaltılabildiğini gösteren başarı öyküleri mevcuttur. Birçok Batı Avrupa ülkesinde kalp damar hastalıklarından yaşa göre düzeltilmiş ölüm oranları risk faktörü kontrolü ile azalmaktadır. Ülkemizde de bu savaşta başarılı olabilmek için risk faktörlerinin sıklığını ve dağılımını bilmek şarttır. Türkiye'de koroner kalp hastalığının prevalansı, insidansı ve risk faktörlerine global bakış ilk kez geniş ölçekli olarak TEKHARF çalışmalarıyla başlamıştır. Ardından yapılan birçok irili ufaklı çalışma da bu konuda aydınlatıcı olmuştur.

2007 yılında ülkemizde ilk Ulusal Kalp Sağlığı Politikası dökümanı Türk Kardiyoloji Derneği ve Sağlık Bakanlığı'nın ortak çalışmalarıyla hazırlanmıştır. O günkü veriler gözden geçirilerek öncelikli savaşılmaya gereken risk faktörleri sigara, hipertansiyon ve obezite olarak tanımlanmıştır. Bu risk faktörleriyle savaşmaya yönelik ciddi stratejiler geliştirilmiş, kampanyalar ve farkındalık artırıcı projeler yürütülmüştür. Bu sağlık politikaları sonucunda özellikle tütün ürünlerine karşı verilen başarılı savaşın kalp damar hastalıklarına olumlu yansımaları olması beklenmektedir. Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de epidemiyolojik, ekonomik, sosyal ve beslenme açısından bir geçiş dönemi söz konusudur. Hızlı şehirleşmenin, ekonomik gelişmenin, globalleşmenin ve göçlerin sağlık çıktılarında farklı değişikliklere yol açması beklenmektedir. Bu nedenle değişen tabloyu yakalamak için risk faktörü ve kalp damar hastalıkları yönünde tanımlayıcı çalışmaları sık sık güncellemekte yarar vardır. Yaşam süresi uzasa da uygun olmayan beslenme alışkanlıkları, fiziksel inaktivite ve obezite diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de önemli sorunlara yol açmaktadır.

Son 15 yılda değişen risk faktörlerini tanımlamaya yönelik birçok çalışma vardır ve bu çalışmaların hepsinin kendine özgü avantajları ve dezavantajları mevcuttur. Mevcut farklı çalışmaları toparlayıp büyük tabloyu görebilmek için ülkemizde son 15 yılda yapılan epidemiyolojik çalışmalar mercek altına alınmış ve sistematik olarak meta-analiz ve meta-regresyon ile değerlendirilerek derlenmiştir. Başlıca risk faktörü olarak düşünülen sigara, hipertansiyon, diabetes mellitus, obezite ve hiperlipidemi konusundaki büyük çalışmalar ele alınarak bütüncül olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda, hem şu anki tablo daha net ortaya çıkmış, hem de yeterli bilinmeyen konular ve ilerdeki çalışmaların nereye odaklanması gerektiği konusunda bilgi sahibi olunmuştur. Bu projenin başlaması ve yürütülmesindeki desteği nedeniyle Prof. Dr. Mahmut Şahin'e teşekkür ederiz. Bu veriler, risk faktörleri ile savaşta geleceğe yönelik stratejilerin belirlenmesinde yararlı olacaktır.

Prof. Dr. Lale Tokgözoğlu

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Ankara